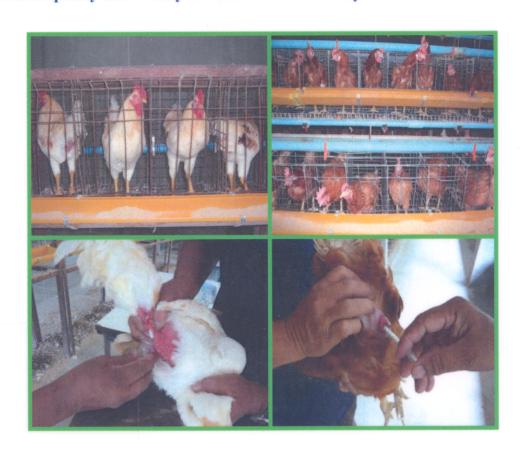

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เรื่อง

กุณภาพน้ำเชื้อและอัตราการมีเชื้อของใช้ในไก้ไข่ลูกผสมหลังการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสด Semen quality and fertility of fresh semen artificially inseminated in the fowl

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรวิทย์ วณิชาภิชาติ ภาควิชาสัตวศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ผลของความถี่ในการรีดเก็บน้ำเชื้อและอายุไก่ต่อปริมาณและคุณภาพน้ำเชื้อของไก่

บทคัดย่อ

การศึกษาผลของความถี่ในการรีดเก็บน้ำเชื้อและอายุไก่ต่อปริมาณและคุณภาพน้ำเชื้อในไก่ ใช่ลูกผสม ใช้พ่อพันธุ์ไก่ใช่ลูกผสมทางการค้ำพันธุ์ ไฮเซค บราวน์ อายุ 24 สัปดาห์ จำนวน 24 ตัว แยกขังในกรงขังรายตัว ขนาด 33 x 60 x 65 เซนติเมตร มีน้ำและอาหารให้กินตลอดเวลา การทดลอง เป็นแบบ 4 x 4 แฟกทอเรียลในแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด (4 x4 factorial in completely randomized design) โดยจะศึกษา 2 ปัจจัย คือ ความถี่ในการรีดเก็บน้ำเชื้อ 1, 2, 3 และ 5 ครั้งต่อ สัปดาห์ และปัจจัยที่ 2 คืออายุของไก่ทดลองแบ่งเป็น 4 ช่วงอายุ คือ ช่วงที่ 1 ช่วงอายุ 24-27สัปดาห์ (ระหว่างเคือน พฤศจิกายน – ธันวาคม 2548), อายุของไก่ทดลองช่วงที่ 2 ช่วงอายุ 36-39 สัปดาห์ (ระหว่างเดือน มีนาคม – เมษายน 2549),อายุของไก่ทดลองช่วงที่ 3 ช่วงอายุ 48-51 สัปดาห์(ระหว่าง เดือน พฤษภาคม – มิถุนายน 2549) และ อายุของไก่ทดลองช่วงที่ 4 ช่วงอายุ 66-69 สัปดาห์(ระหว่าง เดือน กันยายน – ตุลาคม 2549)

ทำการรีคเก็บน้ำเชื้อพ่อพันธุ์ด้วยการประยุกต์วิธี massage method ของ Quinn and Burrow (1936) การรีคน้ำเชื้อทคลองแต่ละช่วงทำต่อเนื่องจนครบ 4 สัปดาห์ ส่วนในช่วงที่ไม่ได้ทำการ ทคลองจะทำการรีคน้ำเชื้อเหมือนกับช่วงการทคลองแต่ไม่นำน้ำเชื้อมาตรวจคุณภาพ

ใม่พบปฏิกิริยาร่วม(interaction) ระหว่างความถี่ในการรีคน้ำเชื้อและอายุของไก่ต่อทุก ลักษณะที่ศึกษา

ผลของความถี่ในการรีคเก็บน้ำเชื้อ1, 2, 3 และ 5 ครั้งต่อสัปคาห์ต่อปริมาตรน้ำเชื้อจากการรีค น้ำเชื้อ 1 ครั้ง เป็น 0.34, 0.43, 0.49 และ 0.38 มิลลิลิตร ผลต่อปริมาณน้ำเชื้อใน 1 สัปคาห์เป็น 0.34, 0.86, 1.47, 1.90 มิลลิลิตร ผลต่อความเข้มข้นของตัวอสุจิต่อมิลลิลิตรเป็น 4,070, 4,825, 4,609, 4,104 ล้านเซลล์ ผลต่อจำนวนอสุจิในการรีค 1 ครั้งเป็น 1,498, 2,125, 2,287, 1,583ล้านเซลล์ ผลต่อจำนวนอสุจิที่รีคไค้ต่อสัปคาห์เป็น 1,498, 4,406, 6,926, 7,904 ล้านเซลล์ ตามลำคับ

ผลของอายุของพ่อพันธุ์ที่ 24-27, 36-39, 48-51 และ 66-69สัปดาห์ ต่อการรีคน้ำเชื้อ 1 ครั้ง เป็น 0.45, 0.32, 0.36 และ 0.51 มิลลิลิตร ผลต่อปริมาณน้ำเชื้อต่อสัปดาห์เป็น1.25, 0.91, 1.01, 1.41 มิลลิลิตร ผลต่อความเข้มข้นของตัวอสุจิเป็นเซลล์ต่อมิลลิลิตรเป็น 4,256, 4,512, 4,299, 4,540 ผลต่อ จำนวนตัวอสุจิต่อการรีด 1 ครั้งไป็น 1,952, 1,449, 1,608, 2,484 ล้านเซลล์ ผลต่อจำนวนตัวอสุจิที่รีด ได้ต่อสัปดาห์เป็น 5,428, 4,027, 4,450, 6,830 ล้านเซลล์ ตามลำดับ

Effect of frequency in semen collection and chicken age on semen quantity and quality

Abstract

The study of frequency in semen collection and chicken age on the quantity and quality of semen in 24 week old Hisex Brown commercial cock. A total of 24 individuals were individually caged in 33x60x65 cm. compartments, fed water and diet over the experimental period. The 4x4 factorial in completely randomized design was employed to study 2 factors, i.e. frequency in semen collection; 1,2, 3 and 5 occasions weekly; and factor 2, chicken of 4 age ranges, i.e. 1st age range 24-27 wk. (November - December 2005), 2nd age range 36-39 wk. (March-April 2006), 3rd age range 48-51 wk.. (May - June 2006) and 4th age range 66-69 wk. (September-October 2006).

The semen was collected using modified massage method of Quinn and Burrow (1936). The semen collection were undertaken continually for 4 weeks, while during the period not covered in the study, semen was also collected although without examination.

The result showed that there was no interaction between frequency in semen collection and chicken age for any of the aspects studied.

Effect of frequency in semen collection; 1, 2, 3 and 5 occasions weekly on semen quantity per one semen collection were 0.34, 0.43, 0.49 and 0.38 ml. Effect on weekly semen quantity collection were 0.34, 0.86, 1.47 and 1.90 ml. Effect on the concentration of spermatozoa per ml. were 4,070, 4,825, 4,609 and 4,104 million spermatozoa. Effect on each semen collection were 1,498, 2,125, 2,287and 1,583 million spermatozoa. Effect on weekly spermatozoa count were 1,498, 4,406, 6,926, and 7,904 million spermatozoa, respectively.

Effect on male breeder aged 24-27, 36-39, 48-51 and 66-69 wk. on semen quantity in each semen collection were 0.45, 0.32, 0.36, and 0.51 ml. Effect on semen quantity per week were 1.25, 0.91, 1.01 and 1.41 ml. Effect on the concentration of spermatozoa were 4,256, 4,512, 4,299 and 4,540 million spermatozoa per ml. Effect on spermatozoa concentration in one collection were 1,925, 1,449, 1,608 and 2,484 millions spermatozoa. Effect on spermatozoa concentration collected weekly were 5,428, 4,027, 4,450 and 6,830 million spermatozoa, respectively.

ผลของความถี่ จำนวนตัวอสุจิที่ใช้ในการผสมเทียมและอายุพ่อและแม่ไก่ ต่ออัตรา การมีเชื้อของไข่และอัตราการฟักออกเป็นตัวของไข่ฟัก

บทคัดย่อ

การศึกษาผลของความถี่ จำนวนตัวอสุจิที่ใช้ในการผสมเทียมและอายุพ่อและแม่ไก่ ต่อการมีเชื้อ ของไข่และการฟักออกเป็นตัวของไข่ฟัก ใช้แม่ไก่ไข่ลูกผสมทางการก้าพันธุ์ไฮเซ็ก บราวน์ อายุ 32 สัปดาห์ จำนวน 180 ตัว เลี้ยงในกรงตับไก่ไข่ขังเดี่ยว ขนาด 20x40x37 เซนติเมตรและพ่อไก่ไข่ลูกผสมทางการค้า พันธุ์ไฮเซ็ก บราวน์ อายุ 32 สัปดาห์ จำนวน 32 ตัวเลี้ยงในกรงพ่อพันธุ์ขังเดี๋ยว ขนาด 33x60x65 เซนติเมตร วางแผนการทดลองแบบ 3x2x3 แฟกทอเรียลในแผนการทดลองแบบสุ่มตลอด (3x2x2 factorial in completely randomized design) โดยแบ่งไก่ทดลองออกเป็น 6 กลุ่ม (6 ทรีทเมนต์กอมบิเนชัน) แต่ละกลุ่มทำการทดลอง 5 ซ้ำ แต่ละซ้ำจะใช้แม่ไก่ทดลอง 6 ตัว ปัจจัยที่ 1 ศึกษาถึงกวามถี่ในการฉีดน้ำเชื้อผสมเทียมที่ เหมาะสม จากความถี่ 3 ระดับ คือ การการฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 1, 2 และ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ปัจจัยที่ 2 ศึกษาถึง จำนวนตัวอสุจิที่เหมาะสมสำหรับการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสดในแต่ละครั้ง มี 2 ระดับ คือ 100 และ 250 ล้าน เซลล์ใน 0.1 มิลลิลิตรที่ใช้ผสมเทียม 1 ครั้ง และปัจจัยที่ 3 ศึกษาถึงผลของช่วงอายุพ่อ-แม่พันธุ์ 3 ช่วงอายุ คือ 32-35, 44-47 และ 57-60 สัปดาห์

พบปฏิกิริยาร่วมระหว่างความถี่ที่ใช้ในการผสมเทียมกับอายุของแม่ไก่ต่ออัตราการฟักออกของไข่ เข้าฟัก กล่าวคือเมื่อใช้ความถี่ในการผสมเทียมมากขึ้นจะทำให้อัตราการฟักออกเพิ่มขึ้น (55.25, 62.33และ 67.60 ตามลำคับ) ขณะที่เมื่ออายุของแม่ไก่เพิ่มขึ้นทำให้อัตราการฟักออกลดลง(69.73, 65.07 และ 50.43 ตามลำคับ) พบปฏิกิริยาร่วมระหว่างจำนวนตัวอสุจิที่ใช้ในการผสมเทียมแต่ละครั้งกับอายุของไก่ ที่มีผลต่อ อัตราการมีเชื้อของไข่และต่ออัตราการฟักออกของไข่ทั้งหมดที่เข้าฟัก กล่าวคือเมื่อใช้จำนวนตัวอสุจิในการผสมเทียมเพิ่มขึ้นทำให้อัตราการมีเชื้อของไข่เพิ่มขึ้น (ร้อยละ77.99 และ84.73) และอัตราการฟักออกเป็นตัวของไข่เข้าฟักเพิ่มขึ้น (58.46 และ65.02) ในขณะที่เอายุของแม่ไก่เพิ่มขึ้นกลับทำให้อัตราการมีเชื้อของไข่ ลดลง (90.01, 83.94 และ70.13) และอัตราการฟักออกของไข่ฟักลดลง (69.73, 65.07 และ50.43) ตามลำคับ

ผลของความถี่ในการผสมเทียมต่ออัตราการมีเชื้อของไข่ พบว่าความถี่ในการผสมเทียม 1, 2 และ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ให้ผลต่ออัตราการมีเชื้อของไข่เป็น ร้อยละ71.45, 84.05 และ 88.58 ผลต่ออัตราการฟักออกของไข่มีเชื้อเป็นร้อยละ 81.71, 77.62 และ 78.07 ผลต่ออัตราการฟักออกของไข่เข้าฟักเป็นร้อยละ 55.25, 62.33 และ67.60 ตามลำดับ

ผลของจำนวนตัวอสุจิ 100 และ 250ล้านเซลล์ ในการผสมเทียมแต่ละครั้งต่อร้อยละของการมีเชื้อ ของไข่ เป็น77.99 และ 84.73 ผลต่ออัตราของการฟักออกของไข่มีเชื้อ เป็นร้อยละ78.66 และ 79.61 ผลต่อ อัตราการฟักออกของไข่เข้าฟักเป็นร้อยละ58.46 65.02 ตามลำคับ

ผลของอายุของพ่อ-แม่ไก่ ที่นำมาผสมเทียมต่ออัตราการมีเชื้อของไข่ พบว่าอายุที่ทำการทดลองช่วง อายุที่ 1, 2 และ 3 (เมื่อไก่อายุ 32-35, 44-47 และ 57-60 สัปดาห์) มีอัตราการมีเชื้อของไข่ร้อยละ 90.01, 83.94 และ 70.13 ผลต่ออัตราการฟักออกของไข่มีเชื้อ เป็น 80.99, 79.88 และ76.06 ผลต่อร้อยละของอัตราการฟัก ออกของไข่เข้าฟักเป็น 69.73, 65.07 และ 50.43 ตามลำคับ

Effect of frequency, number of spermatozoa used in artificial insemination, age of male and female breeders on fertilization success and hatchability

Abstract

The study on effects of frequency, number of spermatozoa used in artificial insemination, age of male and female breeders on fertilization success and hatchability. A total of 180, 32-wks commercial hybrid Hisex Brown layers were individually caged in 20x40x37 cm compartment and 32 wk commercial hybrid Hisex Brown cocks were individually caged in 33x60x65 cm. The 3x2x2 factorial in completely randomized design was employed with a total of 12 treatments combination with 5 replications each. Each replication contained 6 layers. Factor 1 examined the frequency of semen injection at 3 levels; 1, 2 and 3 times weekly while factor 2 determined the optimum spermatozoa count for artificial insemination using fresh semen at 100 and 250 millions spermatozoa in 0.1 ml diluted semen in each insemination. Factor 3 studied effect of age ranges of male and female breeder; 32-35, 44-47 and 57-60 wk.

There existed the interaction between the frequency in insemination and age of layer on hatchability. When the frequency increased, the hatchability was improved (55.25, 62.33 and 67.60 %, respectively. While the increase in layer age reduced the hatchability (69.73, 65.07 and 50.43 %, respectively). There also existed the interaction between the number of spermatozoa in each insemination and age of breeder on fertilization success and hatchability. When the number of spermatozoa increased, fertilization success was enhanced (77.99, 84.73 % and hatchability also increased (58.46 and 65.02 %). Further, the age of layer increased the fertilization success was reduced (90.01, 83.94 and 70.13 %) and a drop in hatchability, 69.73, 65.07 and 50.43%, respectively. In view of the effect of insemination frequency on fertilization success, the frequency of 1, 2 and 3 times weekly resulted in fertilization success of 71.45, 84.05 and 88.58 %. Effect on hatchability of fertilized egg were 81.71, 77.62 and 78.07 %, and effect on hatchability of total egg set were 55.25, 62.33 and 67.60 %, respectively.

Effect of 100 and 200 million spermatozoa used in each insemination on fertilization were 77.99 and 84.73 % and hatchability of fertilized eggs were 78.66 and 79.6% and hatchability of total egg set were 58.46 and 65.02 %, respectively.

Effects of male and female breeder on fertilization success for 1st, 2nd and 3rd age ranges (32-35, 44-47 and 57-60 wk) had a fertilization success of 90.01, 83.94 and 70.13 %,respectively. Hatchability of fertilized eggs were 80.99 79.88 and 76.06 50.43 % respectively, and effect on hatchability of total egg set were 69.73, 65.07 and 50.43 %, respectively.

ผลของจำนวนตัวอสุจิและความถี่ที่ใช้ในการผสมเทียมต่ออัตราการมีเชื้อของไข่ฟัก

บทคัดย่อ

การศึกษาผลของจำนวนตัวอสุจิและความถี่ในการผสมเทียมด้วยน้ำเชื้อสดต่ออัตราการมีเชื้อ ของไข่ในไก่ไข่ลูกผสม ใช้พ่อไก่ไข่ลูกผสมทางการค้า พันธุ์ ไฮเซ็ค บราวน์ อายุ 32 สัปดาห์ จำนวน 32 ตัว แยกขังในกรงขังเคี่ยวเพื่อใช้รีคน้ำเชื้อเพื่อผสมเทียมกับแม่ไก่ และใช้แม่ไก่ไข่ลูกผสมทาง การค้าพันธุ์ ไฮเซค บราวน์ อายุ 32 สัปดาห์ จำนวน 180 ตัว เลี้ยงในกรงตับขังเคี่ยวทำการทคลอง ในช่วงไก่อายุ 32-37 สัปดาห์ การทคลองเป็นแบบ 5 x 2 แฟกทอเรียลในแผนการทคลองแบบสุ่ม ตลอด (5 x 2 factorial in completely randomized design) โดยแบ่งไก่ทคลองออกเป็น 10 กลุ่ม(10 ทรีทเมนต์คอมบิเนชัน) ทำการทคลอง 3 ซ้ำ แต่ละซ้ำจะใช้ไก่ทคลอง 6 ตัว การทคลองจะ ประกอบค้วย 2 ปัจจัยคือ จำนวนอสุจิที่ใช้ในการผสมเทียมแต่ละครั้ง มี 5 ระคับ คือ 50, 100, 150, 200 และ 250 ถ้านเซลล์ต่อการผสมเทียมหนึ่งครั้ง และปัจจัยที่สองคือ ความถี่ในการฉีดน้ำเชื้อผสม เทียม มี 2 ระคับ คือ ฉีคน้ำเชื้อ 1 และ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ หลังจากการผสมเทียมครั้งแรก 2 วัน ทำการ เก็บไข่ทุกวันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ เพื่อตรวจการพัฒนาเป็นตัวอ่อน (อัตราการมีเชื้อของไข่) โดยทำการ เก็บไข่ในช่วงเวลา 17.00 น. และทำการตอกไข่เพื่อตรวจหาอัตราการมีเชื้อของไข่ทุกวัน

นำข้อมูลมาวิเคราะห์ความแปรปรวน (analysis of variance) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยวิธี Duncan's multiple range test (DMRT) ตามวิธีการของ Steel และ Torrie (1980) โดยใช้โปรแกรม สำเร็จรูป ผลการทคลอง พบว่า การเพิ่มจำนวนตัวอสุจิในการผสมเทียมแต่ละครั้งจาก 50, 100, 150, 200 และ 250 ล้านเซลล์ต่อครั้ง มีผลทำให้ร้อยละของอัตราการมีเชื้อของไข่เป็น 82.18, 89.67, 92.68, 94.35 และ96.41 ตามลำคับ ผลของการผสมเทียม 1 และ 2ครั้งต่อสัปดาห์ต่ออัตราการมีเชื้อของไข่เป็น ร้อยละ 88.48 และ 93.64 ตามลำคับ

พบปฏิกริยาร่วมระหว่างจำนวนอสุจิที่ใช้ผสมเทียมแต่ละครั้งและความถี่ในการผสมเทียมต่อ อัตราการมีเชื้อของไข่ (P< 0.0001) กล่าวคือการผสมเทียมค้วยความถี่ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ที่ใช้จำนวน อสุจิ 250 ถ้านเซลล์ มีอัตราการมีเชื้อของไข่สูงสุด แต่ไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ผสมเทียมค้วยความถี่ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ที่ใช้จำนวนอสุจิ 200 และ150 ถ้านเซลล์ และไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ผสมเทียมค้วย ความถี่ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ที่ใช้จำนวนอสุจิ 250 และ 200 ถ้านเซลล์ แต่สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

Effect of number of spermatozoa used and insemination frequency on fertilization success

Abstract

The study on the number of spermatozoa used and insemination frequency using fresh semen on fertilization success of eggs from Hisex Brown commercial hybrid layer, age 32 wk. A total of 32 males were individually caged for artificial insemination. A total of 180, 32-wk Hisex Brown commercial hybrid layer were individual caged for 32-37 week of age. The 5x2 factorial in completely randomized design was exploited in the study with 10 treatment combinations, each with 3 replications containing 6 layers each. The experiment encompassted 2 factors i.e. number of spermatozoa in each insemination; 5 levels were studied, i.e. 50, 100, 150, 200 and 250 million spermatozoa for each insemination. The second factor was the frequency of semen injection, i.e. once and twice weekly. Two day subsequent to the first injection, eggs were collected for a 6-week period for embryo development examination (fertilization success). Eggs were collected at 5 p.m. and examine for fertilization success daily. Data were analyzed for ANOVA and compared for average by Dancan's Multiple Range Test (DMRT) according to the method of Steel and Torrie(1980) using computer software. The results showed the increase in number of spermatozoa used in each insemination (50, 100, 150, 200 and 250 million) resulted in fertilization success of 82.18, 89.67, 92.68, 94.35 and 956.41%, respectively; and effect of once and twice of weekly insemination resulted in 88.48 and 93.64 % hatchability, respectively.

There existed interaction between number of spermatozoa in each insemination on fertilization success (p<0.0001), twice weekly insemination using 250 million spermatozoa resulted in highest fertilization which was not different from the treatment with 2 inseminations weekly using 200 and 150 million spermatozoa and also not different from the treatment with one insemination weekly using 250 and 200 million spermatozoa, although significantly higher than other treatments(p<0.05).

ผลของสารเจือจางน้ำเชื้อต่ออัตราการมีเชื้อของไข่จากการผสมเทียม

บทคัดย่อ

การศึกษาผลของสารเจือจางน้ำเชื้อต่ออัตราการมีเชื้อของ ใช่ในไก่ ใช่ลูกผสม ใช้พ่อไก่ ใช่ ลูกผสมทางการค้าพันธุ์ ไฮเซค บราวน์ อายุ 32 สัปดาห์ จำนวน 32 ตัว เพื่อใช้รีคน้ำเชื้อผสมเทียมกับ แม่ไก่ ใช่ลูกผสมทางการค้าพันธุ์ ไฮเซค บราวน์ เพศเมีย อายุ 32 สัปดาห์ จำนวน 60 ตัว ทำการทคลอง ในช่วงที่ไก่อายุ 32-37 สัปดาห์ ใช้แผนการทดลองแบบเปรียบเทียบแบบรวมกลุ่ม โดยใช้การทดสอบ แบบ t-test โดยแบ่ง ไก่ทดลองออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ 30 ตัว (5 ซ้ำ แต่ละซ้ำจะมีไก่ทดลอง 6 ตัว) การ ทดลองจะประกอบด้วย 2 ทรีตเมนต์ คือ 1 เจือจางน้ำเชื้อด้วยสารเจือจางโซเดียมคลอ ไรค์-เทส (NaCl-TES) และ 2 เจือจางน้ำเชื้อด้วยน้ำแกลือ (Normal Saline Solution 0.9 %) โดยแต่ละกลุ่มทดลองจะทำ การเจือจางน้ำเชื้อให้ได้จำนวนตัวอสุจิที่ใช้ในการผสมเทียม 100 ล้านเซลล์ใน 0.1 มิลลิลิตร ฉีดผสม เทียม 0.1 มิลลิลิตรต่อครั้ง และฉีดน้ำเชื้อผสมเทียม 2 ครั้งต่อสัปดาห์ การรีดน้ำเชื้อจากพ่อไก่ใน ลักษณะน้ำเชื้อรวม (pool semen) หลังจากการผสมเทียมครั้งแรก 2 วัน ทำการเก็บไข่ทุกวันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ เพื่อตรวจการพัฒนาเป็นตัวอ่อน (อัตราการมีเชื้อของไข่) โดยทำการเก็บไข่ในช่วงเวลา 17.00 น. และทำการตอกใข่เพื่อตรวจหาอัตราการมีเชื้อของไข่ ทุกวัน

ผลการทคลอง พบว่า การใช้สารเจือจางน้ำเชื้อโซเคียมคลอไรค์-เทส ในการผสมเทียมทำให้ ไค้ไข่ที่มีอัตราการมีเชื้อของไข่เป็นร้อยละ 96.34 สูงกว่าพวกที่ใช้สารเจือจางน้ำเชื้อโซเคียมคลอไรค์ โซลูชั่น 0.9 ที่มีอัตราการมีเชื้อของไข่เป็นร้อยละ 92.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P<0.05)

Effect of semen diluting agent on fertilization success in poultry artificial insemination

Abstract

The study on effect of semen diluting agent on fertilization success in hybrid breeder stock. A total of 32, 32-wk Hisex Brown commercial hybrid cocks and 60, 32-wk Hisex Brown layers during the age of 32-37 wk. The experiment was conducted in comparative cluster using t-test. The experimental animal were divided in to two group of 30 each (5 replications with 6 layers each). The study consisted of two treatments, i.e. diluting semen with NaCl-TES and diluted in 0.9 % normal saline solution. In each treatment the semen were diluted to 100 million spermatozoa in 0.1 ml tube used per each insemination performed twice weekly. The semen from male breeder was pooled. Two days subsequent to the first insemination, eggs were collected daily for a 6 week period at 5 p.m. and examined for the fertilization success daily. Results showed that using NaCl-TES as diluting agent resulted in 96.34 % fertilization success which was significantly higher than when 0.9 % NaCl solution was used which produced 92.17 % fertilization success (p< 0.05).